

Historiallisen lauseopin ongelmia instruktiiviaineiston valossa¹

JUHA LESKINEN

Historioiva kielentutkimus on kuten tunnettua saavuttanut suurimmat voittonsa äänne- ja muoto-opin alalla. Sen hallitseva menetelmä, kielten ja murteiden vertailu, näyttää soveltuvan parhaiten juuri näiden kahden kielellisen tason tarkasteluun. Syyksi voisi asiaa vahvasti yksinkertaistaen sanoa sen, että äännekehitys noudattaa yleensä tarkkaa säännönmukaisuutta sekä että morfologiset elementit ovat hämmästyttävän pitkäikäisiä ja niiden muutokset äärimmäisen hitaita. Toisin on historiallisen syntaksin laita, varsinkin jos sen piiriin luetaan paitsi kaikki lausetta, lauseenosia ja lauseiden keskinäisiä suhteita koskevat kysymykset myös sanaluokkien ja taivutusmuotojen merkityksenkehitys. Ne aseet, joilla äänne- ja muoto-opin ilmiöitä on kyetty luotettavasti selvittämään, eivät ole läheskään aina tehonneet historiallisen lauseopin ongelmiin. Kielimuotojen vertailu saattaa kyllä tarjota useitakin selitysmahdollisuuksia, mutta se ei välttämättä anna kylliksi tietoa siitä, mihin todennäköisyysjärjestykseen eri vaihtoehdot olisi sijoitettava. Jokaisen nykykielen syntaksilla on takanaan pitkä ja polveileva historia. Siihen on aikojen kuluessa tarttunut vaikutteita mitä moninaisimmista lähteistä, ja sitä ovat jatkuvasti kirjavoittaneet erisuuntaiset, usein keskenään ristiriitaiset tendenssit.

Lauseopin tutkimuksen keskeiset ongelmat eivät tietenkään ole vain suomalais-ugrilaiselle kielitieteelle ominaisia, vaan ne koskevat yhtä hyvin kaikkea muutakin syntaktis-semanttista kielihistoriaa. Tämä näkyy havainnollisesti vaikkapa tuoreimmista indoeurooppalaisten kielten alkuperää ja myöhempiä vaiheita käsittelevistä perusteoksista. Niissä on selvitetty perinpohjaisesti kielikunnan äänne- ja muotohistoria sekä sanaston kehitys, mutta syntaksin ja semantiikan kuvaukset ovat ylimalkaisia ja niukkapiirteisiä. Yhdessä suhteessa suomen kielen ja oikeastaan kaikkien suomalais-ugrilais-

¹ Tampereen yliopistossa 15. joulukuuta 1990 pidetty väitöksenalkajaisesityelmä.

ten kielten tutkimus on kuitenkin olennaisesti heikommassa asemassa kuin monien muiden kielten ja kieliryhmien. Meillä ei nimittäin ole käytettävissämmme ikivanhoja kirjallisia lähteitä, joiden nojalla olisi mahdollista tehdä tarkkoja havaintoja syntaksin ja semantiikan kehityksestä. Kielemme varhaisimmat muistomerkit ovat paitsi iältään suhteellisen nuoria myös luonteeltaan yksipuolisia: ne sisältävät enimmäkseen vain uskonnollisen kielen ja lakikielen suomennoksia. Lisäksi on ilmeistä, että sanasanainen käännostekniikka ja alkuperäistekstin tunnollinen seuraaminen ovat vaikuttaneet hyvinkin syvästi vanhan kirjakielemme syntaksiin. Tältä kannalta katsoen on oikeastaan yllättävää se, kuinka paljon esimerkiksi ensimmäisissä raamatunsuomennoksissa on fennismeiksi luokiteltavia ilmauksia. Sellaisiksi voidaan katsoa mm. väitöskirjassani käsittelemäni inkongruentit instruktiivirakenteet eli syntagmat *vesissä silmin, kenossa kauloin, takana korvin, oikealla puolen, siinä mielin, yhdessä kohden* jne. Ne ovat kyllä vanhassa kirjasuomessa melko harvinaisia, mutta niiden joukossa esiintyvät kaikki nykymurteillemme ominaiset päätyypit. Kahteen seikkaan on kuitenkin syytä kiinnittää erityistä huomiota. Aineistosta käy ensinnäkin ilmi se, että Agricolan Uudessa testamentissa on enemmän inkongruentteja instruktiivirakenteita kuin vuoden 1642 Raamatussa. Petraeuksen käännoskomitea on lähes johdonmukaisesti vaihtanut inkongruentit ilmaukset kongruentteihin, esim. Agr. *toiselle polen* → 1642 Raam. *toiselle puolelle*. Tämä on tuskin johtunut kielen luonnollisesta kehityksestä, vaan syynä on ollut käännoskomitean vilpittömän, hallituksen määräyksen mukainen pyrkimys »hyvään, puhtaaseen ja kaikkialla maassa ymmärrettävään sekä yhdenmukaiseen suomen kieleen». Komitea on siis tässä tapauksessa tulkinnut inkongruenssin kartettavaksi epäsäännöllisyydeksi. Toinen silmäänpiistävä piirre on ns. absoluuttisten instruktiivien eli siis ilmausten *vesissä silmin, kenossa kauloin, takana korvin* harvinaisuus suomennetuissa teksteissä. Niitä on aivan odotuksenmukaisesti saarnoissa (esim. Sorolaisella, Ikalensiksella, Erasmuksella ja Thuroniuksella) ja jopa virsissä (esim. Maskun Hemmingillä), mutta esimerkiksi vuoden 1642 Raamatusta olen havainnut vain yhden varman tapauksen (Jes. III:16 *kenos cauloin*). Huomio vahvistaa edellä esitettyä käsitystä siitä, kuinka vaikea fennistisen rakenteen on päästä käännoskieleen. Aineisto on tosin kaikkiaan niin niukka, ettei sen perusteella voi tehdä laskelmia eri tyyppien yleisyysuhteista.

Historiallisen syntaksin keskeiset ongelmat eivät kuitenkaan ole kieli- tai kieliryhmäkohtaisia vaan yleisluonteisia, jopa osin universaaleja. Jos esimerkiksi jokin lauseopillinen piirre tavataan kahdessa tai useammassa sukukielessä, sille voidaan ajatella kolmea periaatteellisesti erilaista selitystä: 1) se voi palautua näiden kielten yhteiseen kantamuotoon, 2) se on saattanut

lainautua kielestä toiseen, 3) se on syntynyt kussakin kielessä itsenäisesti rinnakkaiskehityksen eli konvergenssin tietä. Läheskään aina ei ole mahdollista ratkaista, mikä näistä vaihtoehdoista olisi asetettava etusijalle. Erityisen hankalaa historiallisten yhteyksien selvittäminen näyttää olevan kaasussyntaksin alalla. Vaikka tietäisimmekin esimerkiksi sen, mitkä suomalais-ugri-laisten kielten sijamuotojen päätteet kuuluvat geneettisesti yhteen, emme voi olla täysin varmoja minkään suffiksin alkuperäisestä merkitystehtävästä.

Suomen kielen instruktiivin historian katsotaan ulottuvan suomalais-ugrilaiseen ja jopa uralilaiseen aikaan saakka. Jo suomalais-ugrilaiseen kantakieleen on ilmeisesti kuulunut *n*-päätteinen sijamuoto, genetiivi-instruktiivi, jolla on ollut sekä adnominaalista että adverbaalista käyttöä. Alun perin kyseessä lienee ollut – niin K. B. Wiklund on ensimmäisenä esittänyt – ns. konnektiivinen kaasus eli sijamuoto, jonka tehtävänä on ollut kahden käsitteen – kahden lauseenjäsenen – läheisen suhteen tai suoranaisten yhteenkuuluvuuden ilmaiseminen. Ajatus saattaa hyvinkin pitää paikkansa; ainakin sitä on perin vaikea kumota. Wiklundin teorian vahvin puoli on nimittäin sen väljyys: juuri luonteeltaan epämääräisestä ja abstraktista konnektiivisesta merkityksestä voidaan tietenkin kaikkein helpoimmin johtaa genetiivin ja instruktiivin nykyiset funktiot. Toisaalta onkin aiheellisesti väitetty, ettei kaasuksilla ole ollut kiinteätä alkumerkitystä lainkaan. Funktionsa ne ovat saaneet vasta niistä lauseyhteyksistä, joissa niitä on käytetty. Tätä taustaa vasten tarkasteltuna koko kysymys sijamuotojen alkumerkityksestä muuttuu kielihistoriankin kannalta epärelevantiksi. Sitä ratkoessamme olemme ehkä tunkeutuneet liian kauaksi kielihistorian hämääriin. Siellä ei ole syntaktikon enää turvallista liikkua.

Esittämäni ei kuitenkaan tee tarpeettomaksi sukukielten instruktiivisten ilmausten eikä niiden funktioiden vertailua, sillä syntaktisella tutkimuksella on toki muitakin tavoitteita kuin vain sijamuodon alkumerkityksen etsintä. Funktioltaan instruktiivinen *n*-suffiksi tunnetaan itämerensuomen ja lapin lisäksi mordvasta, tšeremissistä ja permiläisistä kielistä sekä useista samojedikielistä. Mikäli genetiivi-instruktiivi on sijamuotona uralilaista juurta, sen on katsottava syystä tai toisesta kadonneen kielikunnan muista osista. Entä millaisia sitten ovat uralilaisten ja etenkin suomalais-ugri-laisten kielten instruktiivisiksi tulkittujen muotojen merkitystehtävät? Jos ne ovat useimmilla tahoilla samoja, niitä tekee mieli pitää myös suhteellisen vanhoina. Näin ei asia kuitenkaan välttämättä ole. Useimmille instruktiivisen *n*-sijan tunteville kielille on yhteistä vain instrumentaalinen eli välinettä tai keinoa osoittava käyttötapa; poikkeuksena on tosin lappi, jossa tämä tehtävä on siirtynyt komitatiiville. Laaja-alainen on myös distributiivinen eli kunkin erän lukumäärän ilmaiseva funktio: siitä on tietoja itämerensuomesta, lapista ja vol-

galaisista kielistä. Temporaalisen käytön tuntevat itämerensuomen ja lapin ohella tšeremissi ja eräät samojedikielet, modaalisen käytön taas itämerensuomi, lappi ja tšeremissi. Itämerensuomen instruktiivin ja lapin genetiivi-instruktiivin yhteisiä funktioita ovat lisäksi tilan ja asennon, määrän, paikan ja suunnan sekä ajan ilmaiseminen. Mitä tästä kaikesta sitten on mahdollista päätellä? Voitaisiinko esimerkiksi eri sukukielille ominaiset funktiot sitenkin johtaa instrumentaalista merkityksestä, joka todellakin näyttää olevan yleisin ja laaja-alaisin? Hyvän mielikuvituksen varassa se kyllä kävisi päinsä, mutta yritystä on pakko pitää vähintäänkin uhkarohkeana. Viisainta lienee tyytyä toteamaan, että instruktiivin instrumentaalinen funktio saattaa olla suhteellisen vanha ja suhteellisen alkuperäinen piirre. Todennäköisimmän eri suomalais-ugrilaisten ja samojedikielten *n*-suffiksien yhteiset merkitystehtävät ovat kuitenkin samoista edellytyksistä lähteneen rinnakkaiskehityksen tulosta. Vain itämerensuomen instruktiivin ja lapin genetiivi-instruktiivin käyttötapojen yhtäläisyydet ovat niin suuret ja moninaiset, että niiden voi katsoa jo viittaavan samaan varhaiskantasuomalaiseen tai pikemminkin itämerensuomalais-lappalaiseen yhteisaikaan. Täysin varmana ei tätäkään voida pitää, sillä maantieteellisen läheisyytensä ansiosta itämerensuomalaiset kielet ovat saattaneet myöhemminkin vaikuttaa lapin adverbaalisen genetiivin käyttöön. Suoranaisia todisteita siitä ei kuitenkaan ole. Sanastoerot puhuvat jopa lainaoletusta vastaan.

Itämerensuomalaisissa kielissä instruktiivin funktiot ovat niin yhdenmukaiset, että niiden palautumista yhteiseen kantakieleen eli myöhäiskantasuomeen voi pitää varsin todennäköisenä. Tietysti on jälleen tehtävä sama varaus kuin tämäntapaisissa ilmiöissä yleensä: varsinkin lähisukuisissa kielissä on saatettu päätyä samoihin merkitystehtäviin myös rinnakkaiskehityksen kautta, eikä instruktiivisten ilmausten tai instruktiivisten käyttötapojen leviäminen kielestä toiseenkaan ole mahdotonta. Varmaa joka tapauksessa on, että instruktiivi on kantasuomessa ollut jo hyvinkin monifunktioinen kaasu. Myöhemmin kehitys on eri tahoilla noudattanut omaa tahtiaan ja johtanut erilaisiin painotuksiin. Selvästi on nähtävissä esimerkiksi se, että instruktiivi on säilynyt elävänä sijamuotona pohjoisissa ja erityisesti itäisissä ims. kielissä mutta käynyt jo harvinaiseksi eteläisissä. Kehitys on kullakin taholla noudattanut yhteisestä alkuperästä huolimatta omaa rytmiään.

Itämerensuomen instruktiivin ja lapin genetiivi-instruktiivin vertailu paljastaa myös erään näiden kielten olennaisen eron: lapin yksikköä vastaa itämerensuomessa lähes johdonmukaisesti monikko. Miksi siis yksikön instruktiivi on melkein kokonaan syrjäytynyt itämerensuomesta mutta säilynyt erittäin hyvin lapissa? Syyksi sopii hyvin se, että yks. akkusatiivi on myöhäiskantasuomalaisen *-m > -n* -muutoksen vuoksi langennut yhteen yksikön

instruktiivin kanssa ja aiheuttanut näiden kahden verbinmääritteenä esiintyvän sijamuodon ja samalla kahden eri lauseenjäsenen, adverbiaalinen ja objektin, synkretismin. Tässä tilanteessa yks. instruktiivi ei siis ole enää ollut riittävän selvä merkitystehtävänsä ilmaisemiseen, ja siksi se on korvattu vastaavalla monikkomuodolla. Lapissa siihen ei ole ollut tarvetta, koska yks. akkusatiivi on säilyttänyt *m*-päätteensä. Tässä nähdään, kuinka kielen eri tasot ovat kiinteästi sidoksissa toisiinsa: äänne muutos on aiheuttanut ensin morfologisen ja sitten myös syntaktisen sekaantumisen, josta on pyritty ja päästy eroon siirtämällä yks. instruktiivin tehtävät mon. instruktiiville. Itämerensuomessa yksikön genetiivin, akkusatiivin ja instruktiivin synkretismi on koitunut yksikön instruktiiville kohtalokkaaksi: sitä ei enää käytetä normaalina, paradigmaan kuuluvana muotona. Sen tehtävät ovat siirtyneet monikon instruktiiville, joka siis voi olla merkitykseltään myös yksiköllinen. Näin monikon merkki ja instruktiivisuffiksi ovat jo sulautuneet komitatiivin {ine}-päätteen kaltaiseksi salkkumorfiksi. Toisaalta yksikön instruktiivi näyttää menettäneen asemiaan myös yksikön genetiiville. Sellaiset adjektiivin ja adverbin *n*-loppuiset adjektiivimääritteet kuin *suuren suuri*, *kauhean kauan*, *vaalean vihreä* jne. ymmärretään nykykielessä yksikön genetiiveiksi, vaikka ne – tai ainakin niiden esikuvat – ovat ilmeisesti alun perin olleet yksikön instruktiiveja (vrt. toisiinsa esimerkiksi ilmauksia *kovan pitkä – kovin pitkä*, *kovan kauan – kovin kauan*, *mustankirjava – mustinkirjava*). Muotojen uudelleentulkinta on produktiivistanut tämän ilmaustyyppin: *n*-loppuiset adjektiivimääritteet muodostavat nykykielessä avoimen luokan, johon voi jatkuvasti liittyä uusia jäseniä. Yksikön instruktiivit ovat sitä vastoin järjestään leksikaalistumia.

On tietenkin luonnollista, että mikäli syntaktisen piirteen esiintymisalue on yhtenäinen ja käsittää jonkin tarkkarajaisen kielellisen ryhmittymän, ovat sen iän, alkuperän ja kehitysvaiheiden selvittämismahdollisuudet olennaisesti paremmat kuin siinä tapauksessa, että ilmiö esiintyy vain joissakin toisistaan sekä maantieteellisesti että geneettisesti kaukana olevissa sukukielessä. Esimerkiksi tutkimiani inkongruenteja instruktiivirakenteita käytetään kaikkialla itämerensuomessa, ts. suomessa, karjala-aunuksessa, lyydissä, vepsässä, inkeröisessä, vatjassa ja virossa; liivistä on kuitenkin tavoitettu vain yksi epävarma esimerkki. Levikkisuhteet viittaavat siihen, että kyseessä on itämerensuomalaiseen yhteisaikaan eli myöhäiskantasuomeen palautuva piirre. Sen puuttuminen liivistä voidaan luontevasti selittää tärkeimmän naapurikielen latin vaikutukseksi. Mutta ei tässä kaikki: inkongruenteilla instruktiivirakenteilla on vastine myös lapissa. Useimpien lapin murteiden tuntema ns. absoluuttinen genetiivi nimittäin rinnastuu sekä muodoltaan että merkitykseltään itämerensuomen absoluuttiseen instruktiiviin eli kiinte-

siin instruktiivimuotoisiin syntagmoihin kuin *verissä päin, hymyssä suin, irvellä ikenin, haaralla jaloin, nappina silmin, takana silmin* jne. Verrattakoon niitä tässä vaikkapa sellaisiin norjanlapin ilmauksiin kuin *rabas oivviid, vūlus ðivii, cakkas njálmmiid, oktii njuniid*, jotka sananmukaisesti suomennettuina merkitsevät 'paljaana päin', 'alas päin', 'auki suin', 'yhteen nenin'. Kun tämä tyyppi — siis absoluuttinen instruktiivi — edustaa itämerensuomessa inkongruenttien instruktiivirakenteiden vanhinta kerrostumaa, tuntuu melkein itsestään selvältä, että sen historia ulottuu myöhäiskantasuomen ohi varhaiskantasuomeen asti.

Olemmeko siis löytäneet syntaksin alalta uuden todisteen itämerensuomen ja lapin yhteisen kantakielen puolesta? Siltä ainakin päällisin puolin näyttää. Tässä palapelissä on kuitenkin pari sellaista osasta, jotka eivät sovi paikalleen: 1) Absoluuttista genetiiviä tavataan vain niissä lapin murteissa, jotka ovat olleet tai ovat yhä kosketuksissa suomeen tai karjalaan; ruotsinlapista siitä ei ole tietoja. 2) Lapin absoluuttiset genetiivit ovat aineistossani yhtä poikkeusta lukuunottamatta monikkomuotoisia kuten itämerensuomessakin, vaikka yksikön genetiivi-instruktiivin on lapissa hyvin säilynyt. Joudumme kysymään, miksi lappi suosii yhdessä syntaktisessa rakenteessa johdonmukaisesti genetiivi-instruktiivin monikkoa, vaikka siihen ei näytä olevan mitään kielen omiin edellytyksiin nojaavaa perustetta. Nämä kaksi seikkaa saattavat ajatuksen absoluuttisen genetiivi-instruktiivin varhaiskantasuomalaisuudesta vähintäänkin kyseenalaiseksi. Ellei uutta, toiseen suuntaan viittaavaa aineistoa ilmaannu, jää jäljelle vain se mahdollisuus, että koko rakennetyyppi on lapissa suhteellisen varhaista itämerensuomalaiselta taholta saatua lainaa, joka sitten on suomea ja karjalaa lähinnä sijainneissa murteissa produktiivistunut ja saanut joukon itsenäisiä lisäpiirteitä. Niihin ei kuitenkaan kuulu genetiivi-instruktiivin monikkomuotoisuus, vaan se edustaa rakenteen alkuperäistä, itämerensuomen mukaista kantaa.

Mistä sitten voidaan päätellä, että juuri itämerensuomen absoluuttinen instruktiivi ja lapin absoluuttinen genetiivi edustavat inkongruenttien instruktiivirakenteiden vanhinta ja alkuperäisintä tyyppiä? Sen puolesta puhuvat vahvasti jo levikkisuhteet: absoluuttinen instruktiivi tunnetaan kaikkialla itämerensuomessa, myös sen eteläryhmässä, jolle esimerkiksi adjektiivinen tyyppi *toiselle puolen, pahoilla mielin* jne. on täysin vieras; lapissa taas absoluuttinen genetiivi on — niin kuin olen edellä todennut — ainoa inkongruentti instruktiivirakenne. Näin laajan, koko itämerensuomen ja useimmat lapin murteet käsittävän esiintymisalueen on yksinkertaisesti täytynyt syntyä jo erittäin varhain. Rakenteen korkeaan ikään viittaa myös yhdenmukainen ja vanhakantainen sanasto: sen instruktiivimuotoisena jäsenenä tavataan yleensä joko ihmisen tai eläimen ruumiinosien sekä puun osien nimityksiä.

Lisäksi koko inkongruentin instruktiivirakenteen synty näyttää olevan selitettävissä nimenomaan ja vain absoluuttisen instruktiivin pohjalta. Alkuaan on mitä ilmeisimmin ollut kysymys kahdesta erillisestä verbin määritteestä eli adverbialista. Esimerkiksi ilmaus »Pata käännettiin *alas suin*» on perimmältään tarkoittanut 'alas suupuoli edellä, suupuoli alas suunnattuna', josta sitten on päästy merkitykseen 'suupuoli alaspäin; kumolleen'. Vastavasti *ylös päin* on ensin merkinnyt 'ylös pää edellä, pää ylös suunnattuna', myöhemmin jo ylimalkaisesti 'yläsuuntaan'. Sellaisessa ilmauksessa kuin »Mies pakeni *verissä päin*» lienee instruktiivi jo varhain käsitetty eräänlaiseksi suhteen instruktiiviksi, ts. sen on katsottu tarkoittavan jotakin sellaista kuin 'verisenä päästä, pään osalta, pään suhteen'. Tällöin instruktiivi on jo siirtynyt adverbaalisesta funktiosta adnominaaliseen, ja näin syntynyttä sanaliittoa on voitu ruveta käyttämään itsenäisenä adverbialikokonaisuutena. Ratkaisematta on toistaiseksi jäänyt, mikä osuus tässä prosessissa on ollut suomalais-ugrilaisiin kieliin vanhastaan kuuluneilla irrallisilla nominaalirakenteilla kuten esimerkiksi nominativus absolutuksella eli tyypillä *pää veressä, suu hymyssä* jne., jotka merkitykseltään rinnastuvat täydellisesti absoluuttisiin instruktiiveihin *verissä päin, hymyssä suin* jne. Omasta puolestani luulen, että niiden tarjoama malli on saattanut jopa ratkaisevasti edistää alkuaan erillisten adverbialien sitoutumista toisiinsa kiinteiksi instruktiivirakenteiksi. Tämä on samalla esimerkki siitä, kuinka merkittävä vaikutus analogialla on paitsi äänne- ja muoto-opillisten myös syntaktisten ilmiöiden kehitykseen.

Problems of historical syntax: the instructive case

JUHA LESKINEN

If a given phenomenon or feature occurs in two or more related languages, three different explanations may in principle be offered: 1) the phenomenon derives from a shared proto-form; 2) it is a loan from one of the languages to the other; 3) it has arisen independently in both languages, via a parallel development or convergence. However, it is by no means always possible to decide which of these explanations is the most likely. The situation is particularly difficult with respect to the syntax of case systems. Although

we know fairly precisely, for instance, which of the Finno-Ugrian case-endings are genetically related, we still cannot be sure of their original semantic functions.

The Baltic-Finnic instrumental is a very old case. It probably goes back to the Finno-Ugrian period, or even the Uralic one. Proto-Finno-Ugrian evidently had a genitive-instructive *n*-suffix, with both an adnominal (> genitive) and an adverbial (> instructive) function. A functionally instructive *n*-suffix occurs today in the Baltic-Finnic languages, Lapp,

Mordvinian, Cheremiss and Permian, and several Samoyed languages. Yet its meanings vary in the different languages. The only meaning of the instructive *n*-case which is shared by most such languages is the sense of instrument or means. Could this be the original meaning of the instructive? It is undoubtedly a possibility, but historical linguistics lacks adequate means to verify it. It is likely that most of the shared functions of the Finno-Ugrian and Samoyed *n*-suffix derive from a parallel development in similar conditions. It is only between Baltic-Finnic and Lapp that the similarities are so marked and so many that they can be seen as suggesting a common early Proto-Finnic heredity. The instructive has almost the same functions in all the Baltic-Finnic languages, which is why it seems reasonable to attribute them to a shared proto-language.

There is one important difference between the Baltic-Finnic instructive and the Lapp (genitive-)instructive: the Lapp singular corresponds almost always to the Baltic-Finnic plural. Why, then, has the instructive singular been virtually lost in Baltic-Finnic but preserved in Lapp? The most likely reason is that because of the late Proto-Finnic *-m* > *-n* change the accusative singular came to coincide with the instructive singular, and thus created confusion between these two cases, both marking not only different verbal modifiers but also different clause constituents, adverbial and object. In such a situation the instructive singular was no longer clear enough to mark

its required meaning, and it was replaced by the equivalent plural form.

Throughout the Baltic-Finnic area we find the »instructive absolute» structure (instructivus absolutus) *hymyssä suin* 'with a smiling mouth', *veressä päin* 'with a bloody head', etc. In most Lapp dialects there is a precise equivalent to this structure, the so-called genitive absolute. On these grounds alone it seems clear that the construction goes back to the shared proto-language. There are, nevertheless, a couple of unclear details. 1) The genitive absolute only occurs in Lapp dialects which have been or are still in close contact with Finnish or Karelian. 2) The Lapp genitive absolutes are always plural, like the Baltic-Finnic instructive absolutes, although the genitive-instructive singular is well preserved in Lapp. Why does Lapp consistently favour the plural in one particular syntactic structure? Perhaps the feature is not an early Proto-Finnic one after all, but a loan from Baltic-Finnic.

The emergence of the instructive absolute was probably influenced by the other absolute constructions which had long existed in the Baltic-Finnic languages, in particular the nominative absolute (*suu hymyssä* '(with) mouth in a smile', *pää veressä* '(with) head in (i.e. covered with) blood' etc.). In accordance with this model, the constituents of the instructive absolute, which had originally been separate adverbials, became bound together to form a fixed syntagma.